

Yaklaşık 100 yıllık modern Türkiye tarihinde Türk siyasi hayatında ve kitle psikolojisinde büyük değişiklikler olmuştur. Bu süre içinde mevzi olanları saymazsak yedi büyük halk hareketi gerçekleşmiştir. Aşağıda bu hareketlerin adı, aktif destekçileri, temel örgütleri, hedefleri, sloganı, temel hukuk belgesi, kaç yıl sürdüğü, ödediği bedel, başarıya ulaşip ulaşmadığı, icraatı ve sonu ile ilgili tespitler yapılmaktadır.

Birinci patlama

Adı: 1908 HÜRRİYET HAREKETİ.

Aktif destekçileri: Osmanlı Devletinde yaşayan Türk, Ermeni, Arap, Yahudi, Kürt, Çerkez, Arnavut gibi bütün milliyetler.

Temel örgütü: İttihat ve Terakki Fırkası,

Hedefi: İkinci Abdülhamit'in diktatörlüğü.

Sloganı: Hürriyet, müsavat, adalet.

Temel hukuki belgesi: 1876 Anayasası.

Mücadelenin Kaç yıl sürdüğü: 1876-1908 (32 yıl)

Ödediği bedel: Sürgünler, hapislikler, sansür.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: Başarıya ulaşmıştır.

Dönemin kaç yıl sürdüğü: 1908-1912 (4 yıl)

İcraatı: Modern Türkiye'nin temellerini atmış, özgürlük düşüncesini pekiştirmiştir..

Sonu: İttihat ve Terakki, iktidara tam olarak yerleştikten sonra diktatörlük kurmuş, ülkeyi tarihinin en kanlı savaşına sokmuş, memleketin mahvına, imparatorluğun dağılmasına sebep olmuştur. Savaş sonunda kendi kendini feshetmek zorunda kalmıştır.

İkinci patlama

Adı: İSTİKLAL HARBİ

Aktif destekçileri: Türkiye'de yaşayan Türk, Kürt, Çerkez ve diğer unsurlar.

Temel Örgütü: Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyeti ve Kuvayı Milliye örgütleri

Hedefi: Türkiye'yi işgal eden ve parçalamak isteyen istilacılar ve işbirlikçiler.

Sloganı: İstiklal-i tam.

Temel hukuki belgesi: Misakı Millî, 1921 Anayasası.

Dönemin kaç yıl sürdüğü: 1918-1922 (4 yıl)

İcraatı: Milli orduyu kurarak Misakı Milli sınırları içinde siyasi bağımsızlığı sağlamış, Padişahlığı ve halifeliği yıkmıştır.

Ödediği bedel: Binlerce şehit, yaralı, Yunanlıların işgal ettiği yerlerin yanıp yıkılması.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: Lozan anlaşmasıyla başarıya ulaşmıştır.

Sonu: Siyasi bakımdan tam bağımsız bir cumhuriyetle sonuçlanmıştır.

Üçüncü patlama

Adı: "DEMOKRASİYE" GEÇİŞ

Aktif destekçileri: Büyük burjuvazi ve köylü yığınları.

Temel örgütü: Demokrat Parti.

Hedefi: Millî Şef yönetimi.

Sloganı: Yeter Söz Milletindir.

Temel Hukuk belgesi: 1924 Anayasası, Dörtlü Takrir.

Dönemin kaç yıl sürdüğü: 1946-1960 (14 yıl)

Ödediği bedel: 1946 seçimlerinin hileli yapılması, 1960'te Askeri bir darbeyle iktidardan düşürülmesi, üç liderinin idam edilmesi.

Başarıya Ulaşıp ulaşmadığı: Başarıya ulaşmıştır.

İcraatı: Türkiye'yi siyasi, askeri ve ekonomik olarak Batı'ya bağlamıştır. Kore'ye asker göndermiştir. şehirleşme ve kapitalizmi geliştirmiştir.

Sonu: 27 Mayıs 1960 Devrimiyle iktidardan uzaklaştırılmış, DP parti kapatılmıştır.

Dördüncü patlama

Adı: 1960 SONRASI DEVRİMCİ AYAKLANMA

Aktif Destekçileri: İşçiler, köylüler, gençler, memurlar ve devrimci aydınlar.

Temel örgütleri: Türkiye İşçi Partisi, Dev-Genç, DİSK, TÖS ve diğer halk örgütleri.

Hedefi: Emperyalizm ve işbirlikçileri.

Sloganı: Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye.

Temel hukuk belgesi: 1961 Anayasası.

Dönemin kaç yıl sürdüğü: 1960-1971 (11 yıl)

Ödediği bedel: Binlerce devrimcinin tutuklanması, işkenceler, üç devrimci gencin idamı.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: emperyalizm ve faşizm tarafından bastırılmıştır, ancak önemli bir direniş kültürü bırakmıştır.

İcraatı: Halk örgütlenmeleri, geniş çaplı gösteriler, öğrenci hareketleri, antiemperyalist hareketler, sosyalizm bilincinin yaygınlaşması.

Sonu: Hareket 12 Mart 1970'te faşist bir askeri darbe ile bastırılmış, 1973'te Ecevit hareketiyle yeniden canlanmış ve 12 Eylül 1980'de gene faşist bir askeri darbe ile yeniden ve daha büyük bir şiddetle bastırılmıştır.

Beşinci patlama

Adı: İSLAMCI HAREKET

Aktif destekçileri: İslamcı ve muhafazakâr kesimler.

Temel örgütleri: Refah Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi.

Hedefi: Modern yaşam tarzı, laiklik, devletçilik, bürokrasinin devlette ortaklığı

Sloganı: Milli Görüş, Muhafazakâr demokrasi.

Temel hukuk belgeleri: Kur'an, hadis, Hanefi fıkhı.

Mücadelenin kaç yıl sürdüğü: 1923-2012 (yaklaşık 90 yıl)

Ödediği bedel: Kemalist Devrimlerle Şer'îye Vekâleti'nin, medreselerin, tekke ve zaviyelerin İmam Hatip okullarının kapatılması, Anayasa'dan devletin dini ibaresinin çıkarılması, medeni kanunun getirilmesi, kılık kıyafet devrimi, yazı devrimi, İslamcı partilerin kapatılması, bazı tarikat şeyhlerinin hapisliği vb.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: Başarıya ulaşmıştır. Siyaseti ve toplumu dönüştürme projesi devam etmektedir.

İcraatı: Ordu ve bürokrasi vesayetini alt etmiştir. Yargı'yı iktidarına bağlamıştır. ABD'nin Ortadoğu'da çıkarlarını temsil etmektedir. Eğitime dinî bir içerik kazandırmıştır. Kapitalizmi geliştirmektedir.

Sonu: Henüz iktidardadır. Sonunun ne olacağı bilinmemektedir.

Altınca patlama

Adı: KÜRT HAREKETİ

Aktif destekçileri: Kürt kitleleri.

Temel örgütü: Kürdistan İşçi Partisi.

Hedefi: Türk milliyetçiliği esasına göre biçimlenmiş anayasal rejim.

Sloganı: Demokratik cumhuriyet.

Temel hukuk belgesi: ?

Mücadelenin kaç yıl sürdüğü: (Meşrutiyetten beri süregelen Kürt isyanları mirası üzerinde)
1983-2013 (30 yıl)

Ödediği bedel: 35 binden fazla ölü, binlerce yargılama ve hapislik, yakılan, boşaltılan köyler.

İcraatı: Kürt kimliğinin tanınmasına yönelik kitle gösterileri, silahlı isyan, seçim kazandığı yerel yönetimlerde Kürt kimliğine yönelik çalışmalar.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: Kürt kimliğinin fiilen tanınması anlamında başarıya ulaşmıştır, süreç devam etmektedir.

Sonu: Henüz bilinmemektedir.

Yedinci Patlama

Adı: GEZİ PARKI ODAKLI ÖZGÜRLÜK HAREKETİ

Aktif destekçileri: Şehirli orta sınıf eğitilmiş kitleler

Temel örgütü: Sosyal medya yoluyla kendiliğinden gelişen bir hareket

Hedefi: AKP iktidarı ve Başbakan R. Tayyip Erdoğan

Sloganı: Yaşam tarzıma karışma

Temel hukuk belgesi: ---

Mücadele'nin kaç yıl sürdüğü: 31 Mayıs 2013'ten başlayarak sürüyor.

Ödediği bedel: 4 ölü, yüzlerce yaralı, gözaltılar, tutuklamalar

İcraatı: Pasif direnişler, yeni eylem biçimleri.

Başarıya ulaşıp ulaşmadığı: Yarattığı yeni direniş kültürü ve zihinlerde yerleştiği özgürlük anlayışı açısından başarıya ulaşmıştır.

Sonu: Çeşitli eylem biçimleriyle sürmektedir. (21.6.2013)

(22 Haziran 2013 günü odatv'de yayımlanmıştır)